

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu

דרשו ד' ועוזו

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ז' אדר ב' תשפ"ב | דף היומי בבלי: יבמות ג | דף הכולל: מגילה כ.

דף היומי בהלכה: מסעיף כ"ב עד תחילת סימן ו'.

מוסר: חפץ חיים - אות ה' עד אות ז'.

קנין חכמה הלימוד השבועי: שער עבודת האלוקים פרק ו' אמרה הגנפש כבר הבינותי מה שזכרת' עד סוף פרק ז'

להצטרפות לקבלת הפותח בכל יום במייל: dirshu@dirshu.co.il

"ראיתי במו עיניי איך הקב"ה מנהל את העולם" | מה תעשו כשיקוזקי' יכוון מולכם אקדח טעון במצוות 'מתנות לאביונים'? | האם מותר לקדש ולאכול לפני קריאת פרשת זכור? | 2355

הסיפור היומי

היהודי לא האמין למראה עיניו. הוא החל לרוץ ברחבי הציון כשהוא זועק בהתרגשות: "רשב"י שילם לי את חשבון החשמל!" אף המנהל הבכיר בעצמו התקשה לעכל את מה שעשה. וההמשך היה מדהים עוד יותר...

נפשו מרוב עצב: ביום בהיר אחד איבד את ראייתו בעין אחת ואף כל כספו הרב לא יעזור לו כעת.

השמועה הכתה לה גלים בקרב עובדי חברת החשמל שהיו תחת ניהולו, והכל הצטערו בצערו המר. אחת העובדות בחברה, שהייתה תחת ניהולו, הייתה אשה חרדית בעלת אמונה ודבקות בה', וכאשר שמעה על הבשורה המרה, החליטה כי יש באפשרותה לעזור לו בעניין. היא ניגשה אל המנהל ואמרה לו: "ראה, אדוני המנהל, לדעתי יש דבר גדול אותו לא ניסית, ובכוחו לעזור לך ואף להושיעך מצרתך".

המנהל הרים את עיניו אליה בתמיהה רבה, והיא המשיכה: "אני יודעת שגדלת כל חיך כאדם הרחוק מתורה ומצוות, אך אנו חונכנו על פי האמונה בה' היכול לשנות כל דבר בעולם כרצונו, ועל האמונה בצדיקים המסוגלים לבטל כל גזירה שנגזרה במרום. כל יהודי מאמין חווה על בשרו או שמע על אנשים אשר נושעו בישועות פלאיות ע"י תחינה ותפילה בקברי צדיקים. על כן הצעתי היא כי לטיול המתוכנן בחודש הבא לעובדים במחלקה, נוסיף ביקור בקבר צדיק שם נתפלל לרפואתך".

את המעשה הנפלא שלפנינו הזה סיפר הרה"ג רבי משה דרעי שליט"א, ששמע אותו מכלי ראשון מפי בעל המעשה, והוא מובא בספר 'ברכת דוד':

המעשה אירע עם מנהל בכיר בחברת החשמל. יום אחד חש המנהל הנ"ל כי ראייתו נחלשת בעין ימין וכי מיום ליום הוא אינו מצליח לראות בה היטב. בדיקות ראייה שגרתיות הראו כי לא מדובר בחולשה רגילה אלא בדבר מסובך יותר. לאחר בדיקות מעמיקות בבית הרפואה בישרו לו הרופאים בצער רב: "מחלה חשוכת מרפא תקפה את עינך הימנית ובתוך זמן קצר לא תוכל לראות בה יותר לעולם. אין רפואה למחלה. תצטרך להמשיך לחיות עם עין שמאל ולהתפלל שהמחלה לא תעבור אף אליה". הלם וזעזוע אחזו בכל גופו. וכי יהפוך להיות עיוור בעין אחת לכל חייו? למרבה הצער, אכן תוך ימים בודדים הפסיקה עינו הימנית לתפקד והוא ראה רק דרך העין השמאלית. שבור ורצוף החל לרוץ לכל טובי הרופאים והמומחים בארץ ובעולם והציע להם כל הון שבעולם ובלבד שימצאו מזור למחלתו. לצערו הרב, כולם השיבו פה אחד כי אין רפואה לחולי זה. המנהל לא ידע

"החוב שלך עלי!" ומיד הוציא כרטיס אשראי ושילם כל חובו. אותו חסיד התרגש כולו ולא האמין למראה עיניו, עד אשר מיד החל לרוץ בכל רחבי הציון ולצעוק: "נושעתי בזכות הרשב"י! הרשב"י שילם לי את החוב בחברת החשמל!" אף המנהל בעצמו לא האמין למה שעשה... הוא הרגיש כי עשה מעשה שהוא מעל לטבעו הרגיל.

אנשי החברה בראשות המנהל סיימו את תפילתם ויצאו לאזור הכניסה לציון, והנה ברגע שהם מגיעים לאזור החניה, לפתע... העין הימנית של המנהל חזרה לראות! לא כאילו, לא כמעט, ממש חזרה לראות! המנהל יצא מגדרו והחל לצעוק לכל עבר כי הוא רואה לחלוטין!!

אחר ההתרגשות הרבה שאחזה אותו, סיפר הוא בפני כל אנשי החברה את כל אשר אירע ואמר: "בטוח אני במאת האחוזים כי ההתגברות על הניסיון הקשה שהיה לי בציון הרשב"י עם אותו אדם שביקש עזרה בתשלום חוב החשמל היא זו שהביאה לי את הישועה והרחמים משמים בתוספת התפילה אצל ציונו של הצדיק..."

הכל היו המומים מהמחזה! המסקנה המתבקשת היא, הבה ונשים על ליבנו מה כוחה של מסירות נפש עם תפילה. בהתבוננות נוספת בסיפור הגעתי למסקנה שישנו מסר נוסף בסיפור. המנהל שבר את המידות ועשה חסד למרות שבתחילה הבקשה של החסיד הכעיסה אותו מאוד, ולכן זכה למידה כנגד מידה. הוא האיר לחסיד את הבית וזכה שהקב"ה החזיר לו את מאור עיניו.

(הובא בגיליון 'קבלת שבת' מתוך הספר החדש 102 סיפורים - מאת ר' צבי נקר)

המנהל שמע זאת ותקווה החלה לנצנץ בליבו. הגיע יום הטיול והאוטובוס הגיע למירון אל ציון הרשב"י הקדוש על מנת לערוך תפילה קצרה. גם המנהל הסומא בעין אחת ירד מהאוטובוס עם כל אנשיו להתפלל בציון הקדוש. הם לא ידעו כל כך מה עושים ומה אומרים, אך כולם השתדלו להתפלל מעומק הלב שבזכות הצדיק הטמון במקום, שיושיע הבורא את מנהלם האהוב ממצבו. והנה באותה העת הגיע למקום חסיד ברסלב אשר קיבל זה עתה התראה מחברת החשמל כי עליו לשלם חוב של 1300 ₪ מיידית, ולא - ינותק החשמל מביתו. אותו חסיד, שסבל ממצב כלכלי דחוק ולא ידע מאין להביא את הכסף, החליט ללכת באותו יום לקבר הרשב"י ולהתפלל לה' שיושיעו. לשם כך הוא הגיע עם דף פירוט החוב של החשמל בידו, ועשה את דרכו לציון.

לפתע הוא רואה קבוצה גדולה של אנשים עם חולצות של חברת החשמל ובראשם עומד אדם נכבד הנראה כמנהל גדול בחברה, הלא הוא מיודענו. מבלי לחשוב פעמיים, ככל הנראה, החליט החסיד לגשת ישר אליו ולעיני כולם אמר לו: "אדוני היקר, תראה, יש לי חוב בחברת החשמל של 1300 ₪ ואין לי איך לשלמו. אנא, אולי תוכל לעזור לי?"

המנהל היה המום לרגע, שהרי הוא אינו בא ממקום שאנשים מקבצים נדבות והדבר גרם לו כעס וזעם. התלבטות קשה עד למאוד עברה בליבו באותו רגע. מצד אחד הוא נטה לסלק ולנזוף באדם זה אשר אינו מתבייש ודורש ממנו לשלם את כל חובותיו, אולם לאחר שניות של התחבטות הוא החליט להעביר על מידותיו, שכן בכל זאת הוא בא לבקש רחמים מה', על כן אמר לאותו אדם:

ענינא דיומא - ז' אדר

ז' אדר: מתי מתי חל יום פטירת משה רבנו ע"ה בשנה מעוברת?

אדר א - אדר ב	
חשון	כסלו
א	ב
ח	ט
טו	טז
כב	כג
כט	ל

הרה"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

ב' כמפורש בגמ' קידושין (ל"ח ע"א) שנפטר באדר הסמוך לניסן, ומיום פטירתו היו 33 ימים עד י' בניסן שנכנסו לארץ ישראל. הלכה למעשה: "חברא קדישא" והנוהגים להתענות בז' אדר [תענית צדיקים], לדעת המשנ"ב (תק"פ, א) המנהג להתענות באדר א, אולם בלוח לא"י כתב שהמנהג בארץ ישראל שרק ה"חברא קדישא" מתענים, ועורכים סעודה במוצאי התענית באדר שני.

בגמ' סוטה (י"ב ע"ב) נאמר שמשה רבנו נולד ונפטר בז' אדר. במכילתא (בשלח, ו) לדעת ר"א המודעי, משה רבנו נפטר בשנה מעוברת באדר א'. ובשו"ת הלכות קטנות (ב, קע"ג) כתב שכיון שאמרו חז"ל (סוטה שם) שהקב"ה ממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום, ודאי שאם הייתה פטירתו בשנה מעוברת, הייתה באדר שני, וכן כתב רבי יונתן אייבשיץ ב"יערות דבש" (א, דרוש ג) שמשה נולד בשנה מעוברת באדר א' אולם נפטר באדר

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? [שלח מייל ל- dirshu@dirshu.co.il](mailto:dirshu@dirshu.co.il)

האם מותר לקדש ולאכול לפני קריאת פרשת זכור? האם נשים חייבות לבוא לבית הכנסת לשמיעת זכור? ומה יעשה מי שלא שמע את הקריאה בשבת?

מתוך דפי הלכה למעשה מאת הרב"ג רבי יצחק יעקב פוקס שליט"א

ויש שתמהו: הרי אינה מצוה שהזמן גרמא וכן יש בה גם לאו? ואם הנשים (אימהות, גנות ומטפלות) לא תזכרנה, איך יזכרו הקטנים? ואמנם, למעשה כתב הכף החיים (תרפ"ה, ל): "בעיקר המצווה ודאי חייבות, ואם באות לשמוע יש להן שכר". ואכן בעל 'ערוך לנר' הגאון רבי יעקב עטלינגר זצ"ל עשה בעצמו בשבת זכור את המוטל על המשרתת היהודייה בבית, כדי שתתפנה לשמיעת "זכור".

ובשו"ת יחווה דעת (א, פ"ד): "ראוי ונכון שנשים היכולות לבוא לעזרת נשים של בית הכנסת בשבת זכור לשמוע הקריאה תשתדלנה לעשות כן, לצאת ידי כל הפוסקים, ומה' יישאו ברכה". במקומות שקובעים קריאת זכור מיוחדת לנשים: יוציאו ספר תורה כשיש שם עשרה גברים, ולא יברכו על הקריאה (שו"ת מנחת יצחק ט, סח ובילקוט יוסף חלק ב עמ' קלו).

נשים שאינן יכולות לבוא לבית הכנסת, כגון יולדת והמטופלת בילדיה - פטורות. ואפילו רגילה בכל שנה לשמוע הקריאה - אינה צריכה התרה. ונכון שתקראנה פרשת זכור בביתן מתוך החומש (שו"ת תורת חסד, ל"ז משנ"ב תרפ"ה, י"ז, שו"ת אבני נזר, תק"ט תורה לשמה, קפ"ז מנחת אשר [וייס] ה, מ"ח ושו"ת יביע אומר ח"י יו"ד, ז).

הערה: נשים הצריכות לכך, מותרות לקדש ולאכול לפני שמיעת "זכור", אבל נערה שהיא בשנה שלאחר שנעשתה בת מצוה, ושומעת "זכור", ראוי לה להימנע בשנה זו מלקדש ולאכול לפני השמיעה, כיון שזו לה הפעם הראשונה לקיים מצווה שחיובה, ייתכן, מן התורה (הגר"מ שטרנבוך שליט"א ב"מועדים וזמנים", פורים).

בשו"ע (תרפ"ה, ז) ובמשנ"ב (י"ד): מצוות עשה לזכור מעשה עמלק, שנאמר: "זכור את אשר עשה לך עמלק וגו'", ויש בזה גם לא תעשה: "לא תשכח".

ומצוות הזכירה היא בקריאה מתוך ספר תורה מהודר ובדוק (שערי אפרים שער ת, פ"ה). ומשתדלים לשמוע כל אחד בהברת עדתו, אף שאין זה מעכב בדיעבד.

ויש להעלות לתורה גדול, וגם הקורא יהיה גדול, ויכוונו הקורא והמברך להוציא, והשומעים יכוונו לצאת ידי חובת זכירת מעשה עמלק ומחייתו.

ואף שחובת הזכירה היא פעם ב"ב חודש, הסמיכו הקריאה לפורים כיון שהמן מזרע עמלק. ומקדימים את הזכירה לעשיית הפורים, שנאמר: "והימים האלה נזכרים ונעשים" (אסתר ט, כ"ח). מי שלא שמע "זכור" בשבת, יכול לצאת בשמיעת "ויבא עמלק וגו'" בפורים בבוקר (מג"א), אמנם המשנ"ב תמה, שהרי לא נזכר שם לא "זכור" ולא "לא תשכח".

הערה: אין נכון לקדש ולאכול לפני קיום מצוה דאורייתא של שמיעת קריאת זכור, אלא אם כן בשעת צורך גדול, ולאכול פחות מכביצה (56 גרם), כבסי' תרנ"ב לעניין אכילה קודם נטילת לולב, בוודאי, ביום א' של סוכות.

חובת אשה בזכירת עמלק

כתב בספר החינוך מצוה תר"ג: "ונוהגת מצוה זו בכל מקום [בין בא"י בין בחו"ל] בזכרים כי להם לעשות המלחמה ונקמת האויב, ולא לנשים".

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד... אקטואלי ומרתק
הצטרפו בחינם לאלפי מנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח
בכל יום..

המייל היומי של 'דרשו'.

רוגזו של הפקיד טיפס לגבהים. "אתה לא יודע אנגלית" - צעק - "וגם לא הבאת את כל הניירות! השבת שככה תקבל אזרחות?! אין על מה לדבר!" כך התנהלו הדברים במשך חצי שעה. אבל אז, ברגע אחד הכל התהפך...

ישועות למעלה מדרך הטבע בזכות התחזקות באמונה וביטחון

שכלתו תקבל אזרחות. זה היה בשבילו כאב גדול, שהרי השקיע בדבר טרחה מרובה, זמן וכסף, ואם יפסלו עכשיו את בקשתה, יצטרכו להתחיל מבראשית, והרי האזרחות נחוצה מאוד, כי בלעדיה קשה יהיה לבני הזוג להתיישב בארה"ב כאזרחים מן השורה.

ישב שם האיש בחדר ההמתנה ושינן לעצמו ללא הרף: 'השאלה אם יתנו לה אזרחות או לא יתנו, אינה קשורה כלל וכלל לפקיד היושב כאן. אפילו יעלה רוגזו עד לשמים ויסרב באופן מוחלט ליתן לה אזרחות, אם הקב"ה ירצה - היא תקבל אזרחות. ומאידך, אפילו יהיה חביב מאוד וירצה ליתן לה אזרחות, אם הקב"ה לא ירצה - היא לא תקבל'.

ותוך כדי הוסיף בקשה: "רבונו של עולם! איני יודע מה טוב להם לבני הזוג, אך בדרך הטבע נראים הדברים שטוב הוא להם כדי שיוכלו להקים את ביתם בישוב הדעת, ועל כן אני מבקש ממך שתהיה בעזרם, שהרי אתה כל יכול".

כך ישב במקומו בעינים עצומות ודיבר עם הקב"ה. אף הוא מעיד על עצמו, שעד שלא התחיל לעבוד על מידת הבטחון לא היה מסוגל לזה, כי טבעו הפוך לגמרי, לקום ולעשות ולשדד מערכות, אך הודות לכך שהתחיל לעבוד במידת הבטחון, יכול היה לשבת במקומו ולדבר עם הקב"ה ותו לא.

כעבור כמה רגעים נפתחה הדלת, הפקיד הערל קרא לו להכנס פנימה, הוא הושיט לו דף והורה לו לחתום עליו שהוא משמש כמתורגמן. ואז שאל אותו כמה שאלות קצרות, והפטיר: "בסדר גמור! היא קיבלה אזרחות".

לאחר שיצאו, שאל האיש את בנו: "מה עשיתם כל-כך הרבה זמן בפנים? הרי אינך יודע אנגלית!".

אמר לו בנו: "אספר לך. כשהפקיד ראה שהיא יודעת אנגלית ואני לא, שאל בתמיהה (כשהוא נותן לאשתי לשמש כמתרגמת): איך יתכן? היא איננה אזרחית ואתה אזרח, אז איך זה שאינך יודע אנגלית? הסברתי לו שאני לומד בבית ספר פרטי ושם אין לומדים אנגלית ואף לא משתמשים בשפה זו. מיד עלתה לו חמתו בראשו והתחיל לצעוק: 'זה נקרא ללמוד?! אפילו את שפת המקום אינך יודע?! ובמשך זמן רב היה עסוק אך ורק בטענות על החינוך כשכולו רותח מזעם.

"אחר כך התחיל לבדוק את הניירות, וכשראה שכמה מהם חסרים, גבר רוגזו עלי: 'וכי חשבת שככה היא תקבל אזרחות!'

שח הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א: סיפר לי יהודי אחד שהתחזק לאחרונה באמונה ובטחון וזכה לראות ישועה למעלה מדרך הטבע. ומעשה שהיה כך היה:

יהודי זה מתגורר בארה"ב ושידך לבנו כלה מתושבי קנדה. רצו המה שהזוג החדש יתיישב בארה"ב ולשם כך התחילו לפעול על מנת שהכלה החדשה תקבל אזרחות אמריקאית. הן ידוע שדבר זה אינו קל, אלא דורש הרבה טרחה וזמן וכסף וכולי האי ואולי. אך המה עשו ככל אשר הושת עליהם, ובסוף נקבע תור לשני בני הזוג בתאריך פלוני ופלוני שם ידונו הרשויות בבקשתם להעניק אזרחות לאשה בנימוק שנישאה לאזרח אמריקאי.

אך אז התעוררו להם שתי בעיות. הראשונה, שלאחר כל ההשתדלויות שעשו עדיין היה חסר להם כמה מהמסמכים הנצרכים, והרי ידוע שבמקרה כזה פקידי הרשויות אינם מקבלים תירוצים אלא פוסלים את הבקשה על אתר בלי רחמנות; אך בנוגע לזה אמר להם העורך דין שלהם שבכל זאת ילכו בתאריך המיועד. והבעיה השנייה שהתעוררה היא, שהרי בשעת הפגישה עם פקידי הרשויות הפקידים ישאלו את בני הזוג שאלות רבות כדרכם, והנה כאן מתברר שבעוד היא יודעת את שפת האנגלית על בוריה, הוא אינו יודע אף לא מילה אחת באנגלית מאחר שלמד במוסדות אנ"ש. כששאלו את העורך-דין מה לעשות, הוא השיב שאין שום מניעה במקרה כזה להעמיד מתורגמן, והציע לאבי הבעל שיבוא עם בני הזוג בתאריך המיועד ויאמר לפקידים שהוא משמש כמתורגמן שלהם.

כשהגיעו שלשתם בתאריך המיועד ובשעה המיועדת, שאל הפקיד את אבי הבעל: "מה אתה עושה כאן?" והשיב: "היות שבני אינו יודע לדבר באנגלית, באתי הנה להיות המתורגמן שלו". אמר לו הפקיד: "אין זה הולך ככה. לא כל אחד יכול לבוא ולהיות מתורגמן. היית צריך להודיע מראש שאינך יודע לדבר באנגלית ואז היינו מעמידים לו מתורגמן משלנו, שאנו סומכים עליו, ובכך קעת תישאר בחוץ ובני הזוג ייכנסו לבדם".

ברגע הראשון רצה האיש להקים קול זעקה כדרכם של בני אדם הנקלעים למצבים כאלה, אך מיד נזכר שהוא נמצא בידי של הקב"ה, וכיון שכן בלם את פיו ונשאר לשבת בחוץ.

הוא יושב ויושב ורואה שהזמן חולף, רבע שעה, עשרים דקות, חצי שעה, ועדיין בני הזוג סגורים בפנים. הוא חושב לעצמו: הרי הניירות חסרים ובני אינו יודע אנגלית, כך שעל-פי טבע אין סיכוי

סגולות שונות. אבל דבר אחד בטוח, שאילו לא הייתי עובד על מידת הבטחון, הייתי הורס ומקלקל ללא כל ספק, שהרי אני מכיר את עצמי, ובוודאי הייתי מתרוצץ מהכא להתם ומהתם להכא וצועק ורוטן. והרי לקלקל כל אחד יודע... והנה זכיתי במקום לצעוק, להתקרב אל ה' ולהרגיש דבוק בו, ואף לראות איך בדרך זו כל השערים נפתחים...

נחוץ מאוד להבין את משמעות הסיפור הזה. עיקר המעשה אינו סיפור הנס, אלא גיעתו של בעל המעשה להישאר בשלוותו גם כשהוא נמצא במצוקה. העסק בסגולות גרידא אינו עבודת ה' ולא בשביל זה באנו לעולם. באנו לעולם כדי לעשות מה שצריך בכל עת ובכל שעה, וכשהאדם עושה מה שמוטל עליו, הקב"ה בוודאי מושיע אותו.

(הביני)

הרי לא הבאתם את כל הניירות הנצרכים! אמרתי לו: הרי עשינו את הכל דרך עורך דין פלוני; תתקשר אליו ותדבר אתו. אמר לי: 'לא ולא! איני מתקשר לאף אחד. הרי אינך יודע אנגלית והניירות חסרים. אין על מה לדבר!'.
"כך היה במשך כל מחצית השעה. והנה פתאום מצא הוא עצמו את המספר של העורך דין על אחד מהניירות והחליט להתקשר אליו. הוא התקשר, דיבר אתו כמה רגעים, ואז קרא לך להכנס והדברים המשיכו להתגלגל עד לאישור המיוחל..."

מספר האיש: "לזאת עדיין לא התרגלתי. נס גלוי כזה?! הרי אין לזה שום מהלך על-פי טבע! אכן ראה ראיתי בעיניי איך הקב"ה מנהל את העולם".

ואז הוסיף וסיפר: "הן אמת שהיו עוד כמה מבני המשפחה שידעו את מצוקתנו במשך אותה חצי שעה והתפללו ואף עשו

סגולות וישועות

בהיותו מחשובי הקהל, כינס הגביר את פרנסי העיר, סיפר להם דברים כהויתם והביע דעתו כי אין ה'בית הלוי' ראוי לפסוק בדיני ממונות מאחר ואינו 'מבין' כלל בכסף... ההחלטה התקבלה פה אחד

מה תעשו כש'קוזק' יכוון מולכם אקדח טעון במצוות 'מתנות לאביונים'?

קמו המחותרים לצאת לדרכם אל החופה הגדולה. בטרם צאת לא שכח הנגיד את מנהג המקום, ותוך כדי ברכת פרדה לבבית תחב לידי הרב מעטפה מפוארת עבה, שבתוכה שטרות 'מצלצלין' לרוב.

הגאון הודה לגביר בפה מלא, ותוך כדי שליוה את החתן ואת משפחתו בדרכם לשמחתם, כבר הגיח ויצא העני מחדרי בית הדין, וכדי לבטח את עצמו שלא יקדמנו אחר... ניגש תכף אל הרב בצעדים הססניים. ה'בית הלוי' רמז לו להתקרב אליו, ועוד לפני שפתח את המעטפה וללא שידע כלל באיזה סכום מדובר, מסר את המעטפה על תכולתה לידי של אותו אביון, אשר שמח מאד והודה לרב בפה מלא, ויצא חיש לדרכו, כשכל זאת קורה לנגד עיניו המשתאות של המחותר הגביר.

העשיר רם המעלה נפגע עד מאד, ועל אתר החליט שאם כך היא התייחסותו של הרב אל הכסף, כנראה שאיננו מבין כלל בממון... ומכיון שכך, כיצד יכול הוא לפסוק בדיני ממונות? מי שלא מבין בכסף אינו ראוי לשבת על מדין, ולשמש כאב בית דין בדיני תורה מסובכים של עסקאות והלוואות וכל כיוצא באלו...

ממחשבה למעשה, בהיותו אחד מחשובי הקהל אשר דעתו קבעה הרבה בהליכי ובענייני העיר, כינס את ראשי הקהל, סיפר בפניהם את הדברים כהויתן, והביע את דעתו שאין ה'בית הלוי' ראוי לשמש כרב אב בית דין בעיר נכבדה ומפוארת שכזו! ההחלטה התקבלה פה אחד, הרב יפוטר לאלתר ממשרתו, ובמקומו תצא

פעם אחת נכנס איש עני ואביון אל הגאון בעל 'בית הלוי' צוק"ל, ותאר בפניו את צרתו ומועקתו: בתו הבוגרת הגיעה לפרקה, כבר נמצא עבודה חתן הולם בן גילה, וכנהוג התחייב בסכום נדוניה נאה, ואף בהוצאות הנישואין כולן. עתה, כחודש לפני החתונה, עדיין ידיו ריקניות, לרש אין כל, והמצב בבית קשה מנשוא.

אמר לו ה'בית הלוי': לצערי אין לי כעת מעות כלל, אך תוכל להכנס אלי בעוד שבועיים, כאשר אחד מנגידי העיר משיא את בנו". המנהג היה שביום החתונה מעניקים המחותרים לרב מעטפה עם סכום כסף, ובהיות אותו נגיד עשיר גדול, עתיד הוא כנראה להכניס מעטפה גדושה ומרשרשת... "כדאי אם כן שתגיע תכף באותו היום", הציע הרב.

ביום החתונה עם שחר הגיע העני לבית הרב, התיישב בחדר הקבלה של בית הדין והמתין שעות רבות להגעת משפחת המחותרים עם הנגיד הנכבד לקבל ברכת מזל טוב מהמרא דאתרא. ואכן בשעות אחר הצהרים המוקדמות החלה פתאום תכונה נכרת בבית, כרכרתו של הגביר הגדול נעצרה ליד הבית, ומתוכה ירד מעדנות הנגיד הנכבד מלוה בבנו החתן, לבוש במחלצות פאר והדר, ולאחריהם כל בני המשפחה הרוממה.

הם התקבלו בכבוד רב על ידי הרב הגדול, שברכם בברכות לרוב לכבוד יום אפריון, החתן קיבל מהרב כמה הוראות הלכתיות הקשורות לסדרי החופה והנישואין, ולאחר שתית 'לחיים' כנהוג

ומאים עליך באקדח טעון, להוציא תיכף את כל כספך, האם תתמהמה ותתחיל לספור כמה כסף יש לך בארנק... או שתגיש לו מיד את הכסף כדי להציל את חיך?"

"ודאי שאגיש לו מיד את כל כספי להציל את חיך", ענה ראש הקהל

"כך בדיוק היתה הרגשתך" - הסביר הרב - "בראותי את אותך עני ואביון עומד למולי, באקדח טעון במצות 'לא תקפוץ את ידך מאחיך האביון!' (דברים ט"ו, ז), האם במצב שכזה נתן להתחיל בספירת שטרות???"

(ענפי מנחם)

משלחת נכבדה לחיפוש רב ואב בית דין חדש לעיר, המבין ויודע גם בענייני ממונות.

כאשר הגיע ראש הקהל לביתו של הרב עם כתב הפיטורין בידו, אמר הרב: "הנה מוכן אני לעזוב את משמתי בזה הרגע, אדרבה, כך אוכל לשבת על התורה ועל העבודה במנוחה! אבל ברצוני לדעת את סיבת הפיטורין, שמא מעלתי חלילה בתפקידי במלאכת הקודש?"

סיפר לו ראש הקהל את כל הסיפור, שבעקבותיו החליטה הועדה העליונה של הנהגת הקהילה, שאין הרב מבין בממונות כלום... אמר לו הרב: "שאלה לי אליך, באם תופס אותך 'קוזק' בדרכך,

שמחת פורים

'פורים רב' שעלה על השולחן - האם מותר להורידו? מדוע בכלל ממנים 'פורים רב'? והאם יש מקור בספר יצירה למנהג להרבות שחוק בחודש אדר

לקט מרתק של מקורות ומנהגים על שמחת פורים

היה לעשות אותו השחוק וליצנות ממעשה אחשוורוש והמן הרשע בדברי בוז וקלון, ומצינו כן מרומז ב"מגן אברהם" וב"פרי מגדים" בהלכות שבת (סי' שו"ס"ק כב).

צדיקים פירשו את טעמו של המנהג ע"פ מאמר חז"ל שכל ליצנות אסורה חוץ מליצנות של עבודה זרה, והליצנות שעושים בעניין המן ושאר הרשעים זו ליצנות דעבודה זרה ממש (ספר "שבט מיהודה").

וכן מסופר על הרה"ק האהבת ישראל מו"ז'ניץ זצ"ל שאף שהיה נזהר שלא למלאות פיו שחוק, אולם בשולחנו הטהור ביום הפורים בעת שדרש ה'פורים רב' והיה עושה ליצנות מהמן הרשע, אז שחק בפה מלא באמרו כי כל ליצנות אסורה חוץ מליצנות מעבודה זרה.

מינוי 'פורים רב' - על מה ולמה?

מנהג ותיק בהרבה קהילות בישראל למנות בחודש אדר ת"ח פיקח ושנון לרב לכהן כ'פורים רב', ויש שהרב המקומי היה מוסר סמכויות מסוימות לרב של פורים, שהיה מבדח את הקהל ביום הפורים באמרות נעימות ובמילתא דבדיחותא.

וכן המנהג גם בישיבות, למנות אחד מבחירי הישיבה היודע לפלפל ולדרוש בחריפות ובבקיאות, ותפקידו לשמח את הבחורים בחידודי דברים להרבות שמחת פורים.

העולם מטעימים את מנהג ה'פורים רב', שהוא כדי להרבות בשמחה ובששון. אולם בעל ה'ויגד יעקב' מפאפא זצ"ל אמר שהמקור למנות פורים רב אינו כמו שהעולם סוברים, אלא הוא מנהג מימים קדמונים שבעת שרב העיר רצה לקיים את ההלכה

הרב ישראל יעקב פרבר והרב יהודה לייב שטיסל, מח"ס 'המנהג'

המנהג בכל תפוצות ישראל הוא להרבות בשמחה ושחוק בימי הפורים, ויש מקומות שמתאספים ביום הפורים ואחד מן הקהל משמח בדברים במילתא דבדיחותא.

מנהג זה נהוג כבר מתקופת האמוראים, כמו שכתב היעב"ץ בסידורו בענייני פורים (שער יג, ט אות יז) שעניין ריקודין ושאר ענייני שמחה ושחוק שאין בהם חשש עבירה נמצא כבר בגמרא (סנהדרין סד:; וכפירש"י שם. וכן נהגו בדורות הראשונים, כמובא ב'נימוקי יוסף' עמ"ס מגילה (דף ז:; בשם הרמב"ם, שירבה בשחוק ובמילי דבדיחותא שמתוך כך לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי.

בטעם מנהגם של ישראל כתב הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל בספרו "ליקוטי מאמרים" (אות טז, עמ' עו), לפי שביום זה נהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, וכדרך שנאמר בתהלים (ב, ד) 'יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו'.

ויש שהביאו את דברי "ספר יצירה" (פ"ד) הכותב: "המליך אות ק' בשחוק ואדר בשנה" כמקור נאמן למנהג ישראל להרבות במיני שחוק בחודש אדר.

אמנם יש לציין כי היו מגדולי ישראל שדעתם לא היתה נוחה דעתם ממנהג זה, והיו נזהרים אף בימי הפורים שלא למלא פיהם שחוק, וכדברי ה"טורי זהב" (סי' תקס"ק"ז) שאסור למלאות פיו שחוק אפילו בפורים, וכן הביא האור החיים הק' בספרו "חפץ ה'" (ברכות דף לא).

נהגו לעשות שחוק וליצנות מהמן ואחשוורוש

בספר "צדקת הצדיק" (אות רס) מביא, שהמנהג מימות קדם

ה'עטרת צבי' מזידיטשוב זצ"ל שהיה בוחר ב'פורים רב' וביקש ממנו שיבטל גזירות ועלילות על בני ישראל. וכן מסופר על הסבא קדישא משפולי זצ"ל, שכאשר היה צריך לפעול אצל השלטונות היה מגייס ביום הפורים יהודים מחופשים וערכו פורים שפיל, ולפעמים היה ממנה אחד מהחבורה למלך והיה חורף את המשפט כרצון הסבא קדישא, והיו לו בזה סודות גדולים.

מדוע אסור להוריד את הפורים רב מהשולחן

בהרבה מחצרות החסידים, במהלך עריכת השולחן של האדמו"רים משמח ה'פורים רב' באמרותיו וחרוזיו, ובתוך הדברים היה מכניס דברי מוסר לעורר את הקהל בענייני השעה, וכידוע שעל-ידי שמחה וצחוק מתקבלים ומתיישבים הדברים היטב באזני השומעים.

רבוה"ק מבעלזא היו מבקשים את ברכתו של ה'פורים רב' באמירת 'לחיים'. והמנהג בויז'ניץ שהפורים רב מזמר זמירות לפורים בנוסח 'שלום עליכם' ו'כל מקדש' בניגון של שבת, ואומר דברי תורה בדרך בדיחותא.

ומסופר שהרה"ק מראפשיץ זצ"ל אמר פעם שיש להקפיד שלא להפריע לאלו שנוהגים לעלות על השולחן ולבדח את השומעים, כדי לקיים 'אל תפל דבר מכל אשר דיברת'...

להארות והערות ניתן לפנות ל"מכון המנהג": hamenhog@gmail.com

של 'חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע', וכיון ששיכור אסור להורות, על כן בירר לו תלמיד חכם אחד וביקש ממנו שלא ישתה יין כל יום הפורים, כדי שיהיה מוכן ומזומן להורות ולהשיב דבר ההלכה לקהל שבאים לשאול.

'פורים רב' בחצרות החסידים

מנהג הפורים רב נשתרש בחצרות החסידים, שהיו ממנים כל שנה פורים רב, כמו שכותב הגאון רבי יחיאל מיכל היבנר זצ"ל שכן המנהג אצל האדמו"רים מסטרעטין ("שו"ת הילולי דרבי" עמ' כא), וכן בספר "ספרן של צדיקים" (מערכת מ אות כט) מובא שהרה"ק רבי ירחמיאל משה מקאז'ניץ זצ"ל היה עושה קלפי וגורל מי יכהן כפורים רב מראש חודש אדר עד יום שני של פסח, וכן הנהיג כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע את מנהג הפורים רב בארץ ישראל.

ומנהגו של הדברי חיים מצאנז זצ"ל היה לעשות פורים רב, וכן היה מקבץ כמה אברכים טובים ת"ח וחסידים שהיו נקראים בשם 'פורים קהל', ודרכם היתה ללכת לבתי אנשים לבקש מהם מעות לצרכי צדקה והיו פוסקים שיתן כך וכך, והיתה להם הסמכות ליטול משכונות עד שישלמו את הצדקות ("דרכי חיים").

שפע של ישועות בכוחו של ה'פורים רב'

מצינו בספרי החסידות בגודל מעלת ה'פורים רב' שכוחו רב בהמשכת ישועות ורפואות לכלל ישראל, כמסופר על בעל

יומא דהילולא

כאשר הגיעו דבריו של הרה"ק מקאליב לאוזניו של הרה"ק בעל ה'ישמח משה', לא השתהה לרגע, הוא נסע מיד לקאליב וזכרוה סערה התפרץ אל ביתו של הצדיק...

איור יהושע וייסמן

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע

וזעק: "אויב איז ריכטיג אז דער רבי קען ברענגען די גאולה, דאן זייט'ס מוחל און זייט מזרז די גאולה פאר כלל ישראל, פארוואס פארזוימט איהר זיך אזוי?" - אם כן הוא הדבר, כי ביכולתו להחיש את הגאולה, מדוע משתהה הוא, יסלח נא מר וימהר ויפעול לגאולת כלל ישראל!

"הבה אסביר לך" - פתח הרה"ק מקאליב ואמר. "אצל משה רבינו כתיב (במדבר יב ז) 'בכל ביתי נאמן הוא'. ותמוה, וכי מה שייך נאמנות אצל ביתו של הקב"ה, כלום יש שם דברים העלולים להיגנב וכיו"ב?

"אלא, שהקב"ה מגלה לצדיקים קרובים אליו סודות מכבשנו של עולם, ואף נותן בידיהם את הכח והיכולת לפעול פעולות מסויימות לטובת העולם ככל אשר יחפצו. אך בזה

מפורסם היה בעל 'ישמח משה' מאוהעל זי"ע בציפיתו העזה לראות ביאת פני משיח צדקנו, וסיפורים רבים מתהלכים על כך. כאשר הגיע ה'ישמח משה' להתעטר ב'כתר הרבנות' בעיר אוהעל הסמוכה לקאליב, באו והודיעו להרה"ק מקאליב כי באוהעל הסמוכה שוכן ה'ישמח משה' והוא מצפה מאוד לביאת המשיח עד כלות הנפש.

נענה הרה"ק מקאליב מיניה וביה: "אז איך וויל, וואלט איך מקרב געווען און צו געגיאט די גאולה..." - לו רציתי, הייתי מקרב את הקץ ומחיש את הגאולה...

התבטאות זו של הרה"ק מקאליב עשתה לה כנפיים. כאשר בא הדבר לאזני ה'ישמח משה', לא שהה לרגע, אלא מיהר מיד אל העיר קאליב וזכרוה סערה התפרץ אל תוך בית הרה"ק מקאליב

והוסיף עוד ושח באזני הרה"ק ה'ישמח משה' - "אף אתה ראו כי היית לדעת סוד זה כיצד להחיש את הגאולה, אך היות וידוע ה' כי אתה מצפה לביאת המשיח בכליון עיניים ובכלות הנפש, לכן מנע ממך דבר זה, שמא לא תוכל להתאפק..."

(מתוך מאמרו של הרה"ג רבי שמואל צבי גנץ שליט"א)

צריך הצדיק לגלות נאמנות כלפי המקום, שלא ישתמש בכוחות השמימיים שנתנו לו כדי לפעול פעולות שאינן לרצון השי"ת. רצון השי"ת עתה הוא לעכב עדיין את הגאולה ולא להביא את משיח צדקנו. אם כן, עלי להיות נאמן וישר ואין לי לדחוק את הקץ".

הש"ת היומי

מה מהודר יותר: לתת מתנות לאביונים בפורים עצמו, או לתת לגבאי הצדקה לפני פורים כפיקדון על מנת שיזכוהו לעניים בפורים?

Yonatan Sindel/Flash90

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

שתגיע, יפה שעה אחת קודם, וצדקה משתלמת לפי החסד שבה. לפיכך יש עדיפות לתת לפני פורים את הכסף ליד הגבאים בתורת פקדון כפי הוראת גדולי הדור, שהרי כסף זה יחולק בשעה מוקדמת, משא"כ כסף הנמסר ביום הפורים ימסר מאוחר יותר, וחבל על שעת לחץ ומתח של האביון שמצפה למעטפה. וכשם שמקדימים לתת צדקה לפני פורים, כך השי"ת יקדים לנו ישועות וחסדים גלויים.

שאלה: האם יש הידור לתת מתנות לאביונים בפועל ביום הפורים, או שלכתחלה אפשר לתת לפני פורים שיהיה פקדון עד יום הפורים? ועוד: האם יש מצוה לתת לאביונים את הכסף בבוקר כדי שיוכלו להשתמש בו בפורים עצמו? או שאפשר לתת גם בצהריים?
תשובה: עיקר המעלה היא לשמח את האביונים, וכיון שעניינם נשואות למקרא מגילה ומצפים בכליון עינים למעטפה

החפצים בחיים - חפץ חיים יומי

התבקש ע"י אשה עניה לאסוף עבורה כסף בביהמ"ד, ולאחר שהתחיל אמר לו אחד שאשה זו רמאית - האם רשאי להפסיק?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

בביאורים ומוספים הביאו שיש מוכיחים מלשון ה'חפץ חיים', שמדובר דוקא במי שכבר הוחזק כעני, אבל אחד שהגיע זה עתה ולא הוחזק כלל כעני, לכאורה מותר לחשוש ולהפסיק לתת לו נדבות עד שיבררו הדברים. וכן מי שהתבקש ע"י אשה עניה לאסוף כסף בבית מדרש עבור הכנסת כלה וכדו', ולאחר שהתחיל לאסוף אמר לו אחד שאשה זו רמאית, אזי אם לא הוחזקה בעיר זו כעניה, מותר לו לחשוש לדברים ולעכב את המשך איסוף הכספים עד שיברר הדברים לאשורם.

דוגמה נוספת לכך שאסור לאדם לפטור עצמו מחיובו כלפי הזולת בגלל לשון הרע, מביאים בביאורים ומוספים: אדם ששמע על אחד מעובדיו שאינו עובד כראוי, אסור לו לפטור על סמך זאת או לעכב משכורתו [אמנם אם רוצה לפטור בסוף החודש או בסוף השנה כשנגמר חוזה העבודה אתו, יש שכתבו שמותר, ראה שם

היום נלמדים שני הסעיפים האחרונים בכלל ו' מהלכות לשון הרע. בסעיף י"א חוזר ה'חפץ חיים' ומסכם, כי מה שאמרו שצריך לחוש ללישנא בישא, הכוונה רק לשמור עצמו מנזק, אבל חלילה לעשות שום מעשה, לגרום לו נזק, בושה וכדומה, וכל שכן שאינו יכול לפטור עצמו מחיוב כלשהו שהוא חייב לו.

בהגה"ה מצייר ה'חפץ חיים' דוגמה מצויה לכך, כגון שיש בעיר אנשים שמוחזקים לעניים וצריך לתת להם צדקה, ואחד הו ציא עליהם דבה שבאמת אינם עניים, ורק עושים עצמם כעניים, ובכך גורם שהרבה אנשים יפסיקו לתמוך בהם, וכותב: "על פי דין תורה הוא עולה רבה, כי דבר זה נכנס בכלל מקבל לשון הרע ממש". כי על פי תורה העני הזה עדיין עומד בחזקתו מקדמת דנא שהוא עני, כל זמן שלא הוכח ההיפך. ורק צריך לחוש לדברי המספר ולבדוק את הדברים.

הרחבה בענין זה].

בסעיף י"ב כתב ה'חפץ חיים' מהו תיקונו של אדם שעבר ושמע לשון הרע והאמין בלבו - "שיתחזק להוציא הדברים מלבו שלא להאמינם, ויקבל על עצמו על להבא שלא לקבל עוד לשון הרע על אדם מישראל, ויתודה על זה. ובזה יתקן הלאווין והעשין שעבר על ידי קבלת לשון הרע".

בביאורים ומוספים מביאים מדברי ה'חפץ חיים' לקמן, כי האופן לעשות כן הוא על ידי שיתבונן כי החשוד לספר לשון הרע, חשוד גם לשקר, להחליף ולהוסיף. ועוד הוסיף לקמן שכל שינוי בפרטים יכול לשנות את כל המשמעות, ואם חסר לו את הרקע של הסיפור, יתכן שאין הדבר כפי שהתקבל. וכבר נתן ה'חפץ חיים'

עצה נפלאה לעיל, שאם מצליח לדון אותו לכף זכות באופן שאינו מתבזה בעיניו, מותר לו להאמין לעובדות ששמע, כיון שסוף-סוף אין כאן גנאי על אותו פלוני.

עוד מציינים בביאורים ומוספים, שה'חפץ חיים' אינו מזכיר כאן צריך לבקש מחילה מאותו פלוני שעליו שמע את הלשון הרע. ויש שכתבו הטעם לכך, שאיסור זה אינו כעבירה שבין אדם לחברו לענין שיצטרכו מחילה עבורו, אלא אם כן הלך מחמת הסיפור ששמע וציער את חברו, שעל הצער שגרם לו יצטרך לבקש מחילתו. ומטעם זה יש שהוסיפו, שאף אסור לבקש מחילה, כי בכך יגרום לחברו צער ועגמת נפש, ולפעמים יש בזה גם איסור רכילות, שהרי חברו יכול להבין מיד מי הוא שסיפר הדברים.

דקה מתוקה - 60 שניות מרתקות על הדף היומי

מדוע 'בת תחילה סימן יפה לבנים'?

יבמות דף ג

אתי עשה ודחי לא תעשה

מלעשות רע מפני היראה. עכת"ד הרמב"ן. והנה בת ישראל היא הרי פטורה מכל 'מצוות עשה שהזמן גרמא' והיא חייבת בכל מצוות 'לא תעשה' שהם בבחינת יראה כנ"ל. מה שאין כן, הבן חייב גם במצוות 'עשה' שהם בבחינת אהבה כנ"ל. והנה המשנה (אבות ג, יא) אומרת, "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת". דהיינו, אם יש לאדם יראת שמים, 'קודם לחכמתו' - עוד לפני שלומד תורה, אז 'חכמתו מתקיימת' - התורה, שהיא החכמה, מתקיימת אצלו. ולפי זה ביאר מרן אדמו"ר שליט"א, מדוע "בת תחילה, היא סימן יפה לבנים". כי "בת" שהיא בבחינת יראה כנ"ל, אם היא "תחילה", היא "סימן יפה לבנים" - כי על ידי היראה שרומזת לבת, "סימן יפה לבנים" תתקיים חכמת התורה, כדברי המשנה הנ"ל "כל שיראת חטאו קודמת לחכמתו, חכמתו מתקיימת". (גליון פנינים)

התורה אומרת 'ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל' (בראשית כד א), מובא בחז"ל (ב"ב קמא). "וה' ברך את אברהם בכל" - רבי יהודה אומר: לאברהם אבינו היה בת, ובכל שמה. ומכך מוכיחים חז"ל, כי "בת תחילה סימן יפה לבנים". ולכאורה צריך להבין, מדוע 'בת תחילה, היא סימן יפה לבנים'? ביאור למדני על כך אמר האדמו"ר ממישקולץ שליט"א: על פי דברי הרמב"ן (שמות כ ח) שמבאר מדוע אמרו חז"ל (יבמות ד.) 'עשה דוחה לא תעשה'. והסביר, שמצוות 'עשה' הם בבחינת 'אהבה', כי אדם הלומד תורה ומקיים מצוותיה, הוא עושה זאת מפני שאוהב את הקב"ה. אולם מצוות 'לא תעשה' הם בבחינת 'יראה', כי זהירות האדם מלעבור על 'לא תעשה' הוא מפני שהוא מפחד מהקב"ה וירא מהעונש. ולכן מצוות 'עשה' דוחה 'לא תעשה', כי אהבה גדולה מיראה, והמקיים רצון אדונו מאהבה, הוא גדול יותר מהנשמר

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

האם מותר ללמוד תורה כשרוח רעה שורה על הידים?

המסתפקים בניקוי קצות האצבעות. ואף בנטילות המחויבות משום רוח רעה, מועיל הניקוי להתיר את הלימוד והתפילה, למרות שהרוח הרעה עדיין שורה על הידים; אולם, לכשיתאפשר הדבר, יש ליטול את הידים במים כדין, כדי להסיר את הרוח הרעה.

[שו"ע ד, כב, ומשנ"ב נז]

כפי שלמדנו, ישנם חיובים שונים של נטילת ידים, חלקם בשל רוח רעה השורה על הידים, וחלקם משום 'נְקִיאוֹת'. ומי שצריך ליטול את ידיו ואין לו מים, ינקה את ידיו על ידי חיכוך הידים בבגד, וכדומה; ולאחר מכן רשאי ללמוד תורה, לברך ולהתפלל. ויש לחכך בבגד את כל שטח היד המחויב בנטילה, כלומר, האצבעות, כפות הידים, וגביהן; ושלא כמנהגם של אלו

האם צריך ליטול ידים לפני אמירת ברכה?

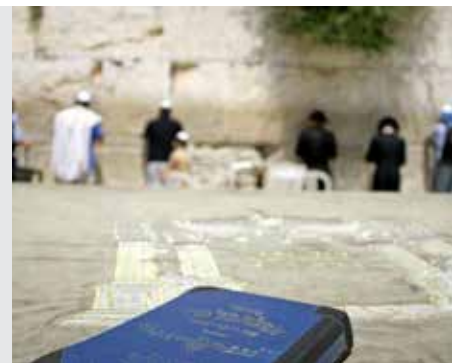

ברם, לפני שלוש התפילות - שחרית, מנחה וערבית - חובה ליטול את הידים אף כשלא ידוע שאינן נקיות, אך אין לברך 'על נטילת ידים' כי אם בנטילת הידים בבוקר, לפני תפילת שחרית. ומי שאין לו אפשרות ליטול במים, דינו כנ"ל, שינקה את ידיו בבגד וכדומה, אך באופן זה, יברך לפני תפילת שחרית "על נקיות ידים", במקום "על נטילת ידים".

[שו"ע ד, כב-כג, ומשנ"ב נה, נח רנט; ביאורים ומוספים דרשו, 65-66]

'סתם ידים' כשרות לברכה ולתורה, דהיינו, מי שאינו רואה כל ככלוך על ידיו, ולא ידוע לו שהתחייב בנטילתן מסיבה כלשהי, רשאי לומר ברכה וללמוד תורה ללא נטילת ידים. ויש שכתבו, שרצוי ליטול ידים לפני אמירת ברכה, כאשר לא ידוע שהן נקיות. ונחלקו הפוסקים לענין קריאת שמע, אם צריך ליטול את ידיו גם כשלא ידוע שאינן נקיות.

מהי הכוונה שצריך לכוון בעת הזכרת שם 'הויה'?

למעט בפסוק ראשון של קריאת שמע, שבהזכרת שם ה' שבו, יש לכוון גם את משמעות הכתיבה.

ובעת הזכרת שם ה' שגם כתיבתו היא 'אדני' - לכל הדעות אין צריך לכוון אלא שהוא 'אדון הכל'. ובעת הזכרת שם 'אלקים' יש לכוון שהשי"ת הוא 'תקיף, בעל היכולת ובעל הכוחות כולם'.

[שו"ע ה, א, ומשנ"ב ג]

שם ה' נכתב באותיות 'הויה', ונקרא 'אדני'. משמעות הקריאה היא, שהשי"ת הוא 'אדון הכל', ומשמעות הכתיבה, שהשי"ת הוא 'היה הויה' ויהיה'. לדעת השולחן ערוך, בהזכרת שם הויה בברכות ובתפילה, יש לכוון הן את משמעות הקריאה, והן את משמעות הכתיבה.

אולם, לדעת הגר"א, כשם שבכל קרי וכתוב שבתורה, אין אנו מכוונים אלא את משמעות הקריאה, כך גם בהזכרת שם ה';

* היוצא מבית הכסא ומבית המרחץ, צריך ליטול את ידיו אף אם לא עשה בתוכם מאומה. ויש אומרים שצריך ליטול שלוש פעמים על כל יד, אך להלכה די בנטילה פעם אחת על כל יד.
* הנוגע בידו במקומות המכוסים שבגוף, או המחכך בידו בשערות הראש, צריך ליטול את ידיו. ויש להיזהר שלא לנגוע במקומות אלו בזמן לימוד תורה, או תפילה, וכן בשעת הסעודה.
* היוצא מבית הקברות, צריך ליטול את ידיו, מפני הרוחות הרעות הנמצאות שם ו'מלוות' את היוצאים. ויש אומרים, שצריך ליטול את ידיו שלוש פעמים.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

האם עורכים 'הקפות' בחו"ל בשמיני עצרת?

Yonatan Sindel Flash90

ויש שכתבו, שאין לערוך הקפות בשמיני עצרת בחוץ לארץ, כדי שלא יהיה בכך זלזול בכבוד יום טוב שני, בו נערכות ההקפות על פי המנהג. ואכן, מנהג רוב בני אשכנז בחוץ לארץ, שלא לערוך הקפות בשמיני עצרת; ויש שכתבו, שהרוצים לחדש מנהג זה במקומם, רשאים לעשות כן, אך יערכו את ההקפות לאחר גמר התפילה.
[שו"ע תרסח, ב, ומשנ"ב ט; ביאורים ומוספים דרשו, 8]

בארץ ישראל, יום שמיני עצרת הוא יום 'שמחת תורה', ובחוץ לארץ, היום התשיעי הוא יום 'שמחת תורה'. ומנהג בני ספרד בחוץ לארץ, לערוך אף בשמיני עצרת הקפות עם ספרי התורה, כנהוג בשמחת תורה; וכן מנהג חלק מבני אשכנז, ויש שכתבו שזהו מנהגם של כל "הנוהגים בדרך החסידות". ויש שכתב שמנהג זה הוא לכבוד בני ארץ ישראל השמחים בשמחת התורה ביום זה.

הלוח היומי

ז' באדר ב' | רבי יעקב ישכר בער ב"ר חיים מרדכי רוזנבוים זצ"ל, האדמו"ר מנדבורנא

תענית צדיקים ביום זה על פטירתו של משה רבנו ע"ה (בשנת ב' אלפים תפ"ט) לידתו הייתה ביום זה בשנת ב' שס"ט. ביום זה בשנת תש"ב, טבעה/הוטבעה אניית המעפילים 'סטרומה' עם 769 מעפילים יהודים הי"ד, שביקשו להינצל מטבח ע"י הרומנים והגרמנים ימ"ש, בעלותם לאנייה זו. ביום זה בשנת תש"ג, חוסל הגטו היהודי בקראקוב הי"ד, ע"י הגרמנים ימ"ש.

יארצייט:

- שע"ט: רבי שלמה אפרים ב"ר אהרן זצ"ל, מלונטשיץ, בעל כלי יקר ועוללות אפרים.
- תקע"ט: רבי אברהם צבי הירש ב"ר אלעזר פצנובסקי זצ"ל, מפיעטרקוב, בעל שו"ת בית אברהם וגופי הלכות.
- תקפ"א: רבי יצחק אייזיק ב"ר משה יחזקאל טאוב זצ"ל, האדמו"ר הראשון מקאליב.
- תש"ד: רבי אלטר יחזקאל אליהו ב"ר יהושע הורוביץ הי"ד, מדז'יקוב, בעל זכרון יחזקאל.
- תשכ"ט: רבי ישראל יצחק ב"ר נתנאל הלוי רייזמן זצ"ל, אב"ד קהיל' החסידים בי-ם.
- תש"מ: רבי יעקב ב"ר עזרא סג"ל לייבוויץ זצ"ל, אב"ד קאפיש ובעל משנת יעקב.
- תשנ"ו: רבי יעקב ב"ר רפאל ברוך טולדאנו זצ"ל, ר"י חזון ברוך צרפת-י-ם, בעל באר יעקב וחזון ברוך.
- תשע"ב: רבי יעקב ישכר בער ב"ר חיים מרדכי רוזנבוים זצ"ל, האדמו"ר מנדבורנא.

להיות שמח, תלוי רק בך!

האדמו"ר בעל ה"ישועות משה" מוויז'ניץ אמר פעם: "עשיתי לעצמי גדר (ורבנו הראה בידו על השולחן כעושה גדר) ששום דבר בעולם לא יפריעני מלהיות בשמחה".

(הליכות הישועות משה ח"א עמ' רמג)

נשתדל לעשות כל מאמץ ששום דבר בעולם לא יעיב על שמחת חיינו

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' 4992* או 077-2222-666

לתשומת לבכם: התמונות המוצגות כאן יש עליהם זכויות יוצרים ואין להשתמש בכל שימוש שהוא ללא היתר בכתב

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il